

DOKTORENS BORD

SPROGSTEDER OG LINJEVÆSNER

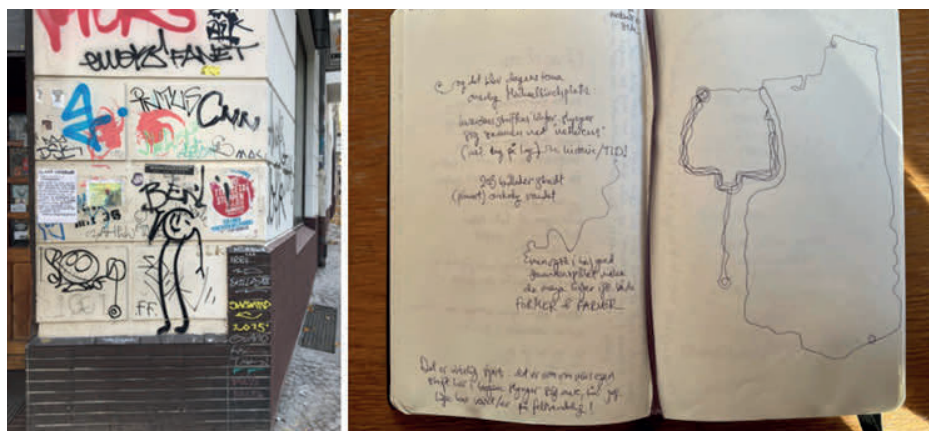
NAJA DAHLSTRUP MOGENSEN

Afhandlingen „Ind-viklet – i by, viden og verden: En linealogi om og med sprogsteder“ er en empirisk funderet og teoretisk interesseret historie om tilblivelsen af et begreb – nemlig begrebet om *sprogsteder* samt forståelsen af *sprog som levende materiale*. Afhandlingen er motiveret af et ønske om at se, hvad der sker, hvis vi retter opmærksomhed imod *sprogs livlighed*. Tim Ingolds *linealogy*, som jeg på dansk kalder linealogien, tilbyder et vane-brydende tankegods, der bevæger sig hinsides mange af de ideer, der har formet moderne forståelser af både sprog, steder og mennesker som afgrænsede enheder.

Linealogi er en antropologisk underdisciplin og defineres som *studiet af linjer*. Med linealogien forstås alt liv som bevægelige linjer, der på deres evige vej videre vikler sig sammen med andre linjer i midlertidige samlinger – det, Ingold kalder *meshworks*. Sprogstedbegrebet er en sprogligt interesseret operationalisering af meshworkbegrebet og tillader måder at nærme sig det grundlæggende karaktertræk ved sprog, at det altid finder sted. Begrebet tilbyder sig for den, der vil forstå, hvordan sprog er med til at skabe steder – for eksempel i et klasserum eller et bofællesskab, i den offentlige transport eller på Instagram, på et kontor i Åbenrå eller et marked i Rio.

At afhandlingen er en linealogi og ikke for eksempel en (klassisk) *etnografi*, har betydning for dens teoretiske, metodologiske, analytiske og fremstillingsformende dimensioner. Steder forstås som de *samlinger*, hvori linjer mødes og vikler sig sammen med andre og andet. Det, der følges og studeres, er linjer og linjeskabende processer samt de samlinger, linjerne indgår i. Det antropologiske arbejde forstås som korrespondancepraksis, hvor der læres *af* og *med* (mere end *om*) de fænomener, der udforskes. I mit primære feltarbejde fulgte jeg således nogle af byens små håndskrevne skriftlinjer – nemlig tags – i Berlin og København. Snarere end at opnå viden *om* praksissen *tagging* forsøgte jeg at lære noget *af* disse små linjer ved at forblive i et engagement *med tagget* og ikke søge

om bagved det efter mening eller identificerbare personer. Konkret betød det, at jeg foruden at fotografere, gik, skrev og tegnede med tagget. Med det, jeg kalder *linjeskabende metoder* (jf. billede herunder), fulgte jeg således udvalgte tags rundt i byen – heriblandt *irre*, som kan findes på billedet til venstre, hvor alskens linje(væsne)r flokkes på et gadehjørne i den berlinske bydel Neukölln.



Fotos taget af forfatteren.

Den linealogiske udforskning af taggets linjer ledte mig til at gribe om skrift og sidenhen sprog generelt som *levende materiale*. Når vi skriver eller taler, sætter vi linjer ud i verden: skriftlinjer eller lydølger, som andre kan vikle sig ind i, og som i kraft af indviklingen binder specifikke steder sammen. Sprog forstås her som udstrakt liv; som materiale, der bærer på det liv, der satte det ud. Således skriver afhandlingen sig ind i eksisterende antropologisk forskning i sproglig etnografi og stedsteori. Inden for det sprogligt etnografiske felt har man under indflydelse af både den spatiale og materielle vending i en periode interesseret sig for sprog som lokale sociale praksisser og studeret sprog i relation til steder og materialitet. Det særlige ved sprogstedbegrebets materialeforståelse af sprog er, at det snarere end at studere sprog *i samspil med* materialitet udforsker *sprog som materiale*.

Afhandlingen bidrager til en udvikling af linealogien som antropologisk underdisciplin. Udover at operationalisere meshworkbegrebet og udvikle et linealogisk sprogbegreb videreudvikler den linealogiske metoder til at følge og studere linjer. Fremfor at beskrive eller repræsentere verden bør vi ifølge Ingold *svare* den. Det forsøger jeg at gøre igennem skrift og tegning, der fungerer fænomenudforskende, tankeaffødende, teoriindviklende og begrebsudviklende. Et særligt metodologisk bidrag ydes igennem udviklingen af *tegning som tænkning*. Med inspiration fra Arts-Based Research, som er et fænomenologisk ba-

seret forskningsfelt med fokus på eksperimentelle tilgange til videnskab(else), bidrager afhandlingen til diskussioner om muligheder og grænser for antropologisk videnskabelse og fremstilling.

Afhandlingen skriver sig også ind i en bredere videnskabelig debat, nemlig den posthumane samtale om gentænkningen af mennesket – igennem en fænomenologisk insisteren på, at det især er igennem førstepersonsperspektivet, vi opnår adgang til individets utæthed og alverdens forbundethed. Det er en pointe i afhandlingen, at gentænkningen af mennesket som et ud-sat linjevæsen åbner for nye sammenhænge som dem, der foregår i sprogstederne. Kunne det være, at der – når vi ikke længere har så travlt med at holde sammen på det moderne velafgrænsede individ – åbner sig nye muligheder for (at opdage) samlinger med andre og andet? Sprogsteder er *fællessteder* i kraft af flerheden af linjer, der samler sig og binder en midlertidig knude, og begrebet tilbyder måder at gribe om, hvordan fællesskaber som fællessteder bliver skabt med blandt andet sprog.

Note

Forsvar 23. oktober 2023. Pædagogisk Antropologi, Aarhus Universitet.